

årstafruns dagbok

– ett tidsdokument från 1800-talets Stockholm

Årsta gård ligger någon kilometer väster om Årsta centrum, nära Liljeholmen och Årstaviken. Årstas mest kända ägare är Märta Helena Reenstierna som kommit att kallas Årstafrun. Enligt traditionen ska gården ha ägts av Birger jarl på 1200-talet och sedan av hans barnbarn Hertig Valdemar. Intill gården finns flera gravfält från järnåldern. Årsta betyder åmynning och här mynnar ett vattendrag ned i Årstaviken.

Text: Maria von Scheele

Märta Helena Reenstierna föddes i Västergötland år 1753 och reste som tjugotåring till Stockholm i sällskap med sin pappa, för att lära sig franska. På en bal träffade hon den tjugofemåriga ryttmästaren Christian Henrik von Schnell som nyligen hade köpt Årsta. De gifte sig år 1775 och fick åtta barn. Fyra flickor och fyra pojkar. Årsta var en välbärgad gård med ett tjugotal anställda, mycket mark, en kvarn, ett brännvinsbryggeri och många torp. Bland andra: Årstadal, Årstaberg, och Sköntorp. Familjen hade drygt fyrtio kor och födde upp gäss, kalkoner och påfåglar. Här odlades bland annat grönsaker och tobak.

Förde dagbok

Efter 18 års äktenskap börjar Märta Helena föra dagbok: *Denna dagbok, öfver de händelser som uti min lilla Sphære vid Årstad förekomma, tillika med väderlekens omskiften, för hvarje dag, Sysslor, främmande, resor, visiter, hälsa och opassligheter etc:* (nyårsdagen 1799).

Här skildrar hon livet i stort och smått fram till år 1839. Dagböckerna ger en unik inblick i det dagliga livet. Märta Helena skriver om dåtidens sällskapsliv, om fester och baler, men också om sina problem med tjänstefolket och familjen. Hon var vän med Carl Michael Bellman och hjälpte honom ett flertal gånger undan fattigdom och skulder.

Något som präglar dagboken är sorgen

över att endast ett av barnen, Hans Abraham, lever till vuxen ålder, men även han omkommer före sin mamma, i en tragisk drunkningsolycka år 1812. Då hade Märta Helena varit änka i ett år.

Gårdens huvudbyggnad används i dag som vårdhem och särskola.

Miniatyrporträtt på en ring

År 2008 upptäcktes den första kända bilden av Årstafrun, ett miniatyrporträtt på en ring signerat Jacob Henric Rönngren år 1796. Ett porträtt som Märta Helena nämner att hon sitter modell för i dagboken.

Dagboken finns i Nordiska museets samlingar och omfattar cirka 5000 maskinskrivna ark.

Ringen och dagboken finns i dag på Nordiska museet. Foto: Mats Landin, Nordiska museet.